vere ſit vitioſa cupiditas.... *Quatuor ſunt potiſsima, quæ Sacerdotes quoſdam reddunt inglorios ac inutiles (utinam non noxios) Pocula, Mulieres, Præſumptio, & eorum, quæ didiciſſe ſe putant, uſus indiſcretus.* Videri poteſt Rayn. *tom.* 12. *De ſobria converſatione cum mulieribus.* Et ſingulariter Hadrianus Lyræus *Apophtegmatum S. Ignatii apoph.* 3. (1)

* (1) *Addamus aliqua ex Lohner* Inſtr. de Confeſs. *p.* 2. *c.* 11. *I. In actuali Confeſsione mulierum tria ſpecialiter obſervanda ſunt.* I. Locus, *ut ſcilicet, quantum fieri poteſt, in loco ſemper patente, & ad crates audiantur ejuſmodi Confeſsiones. II.* Tempus, *ut ſcilicet breviter eas, maxime ſi frequentius confiteantur, expediat: ideoque longas, & impertinentes narratiunculas devitet, & proliziores adhortationes. Novi homines, qui in Confeſsionali mulierculis quibuſdam puncta meditationum ſæpiſsime tradebant. Quid dicam? in hoc non laudo. III.* Modus, *qui in eo præcipue conſiſtit, ut & mutuus aſpectus fugiatur, & dulciora nimium verba vitentur. Ajebat Gerſon. l.* 1. de Imit. Chriſti *cap.* 15. Sæpe videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas.

* II. *Circa Confeſsionem mulierum uxoratarum ſpecialiter hæc ſervanda. I. Caveat Confeſſarius, ne debiti conjugalis facile mentionem faciat, utpote de quo interrogari ſummopere horrent, & verecundantur paullo honeſtiores feminæ: ſatis ergo erit, ſi perſona ejuſmodi ſit, quam de aliis quoque peccatis examinare ſolet, quærere, num debitam marito fidem, & obedientiam in omnibus præſtiterit. II. Quemadmodum S. Franciſcus Xav. monuit prudentiſsime, nequaquam fidem habeat uxoribus affirmantibus, ſe enixius rebus divinis operam daturas, ſi abſtinerent a virorum ſuorum conſuetudine; ſatius erit, ſi illis perſuadeat importunum, ac ſæpe periculoſum fervorem abjicere, ac Maritis obedientiam, & fidem conjugalem præſtare. III. Non facile illarum querelis adverſus Maritos credat; multo minus (ut iterum ſapienter S. Xaverius monebat) culpam in Maritum conferat, quamvis haud dubie penes illum eſſet. Nam, ut mulieres natura ſua impudentes ſunt, ac procaces, facile viris ipſorum noxas, præſertim judicio Sacerdotum damnatas ſolent objicere. Præſtabit, re diſsimulata, obſervantiam maritis debitam proponere uxoribus, ut demiſſe, ac patienter, ſi quid moleſtiæ a viris accidat, ferant.*

* III. *Circa Confeſsiones Religioſarum mulierum hæc nota. I. Ante omnia bene cognoſcere ſtudeat Confeſſarius, quam facultatem habeat eas a peccatis, præcipue reſervatis, abſolvendi, clauſuram intrandi, alloquendi &c. II. Ut quo peritius & fructuoſius eaſdem regere poſsit, libros Aſceticos evolvat, eorumque Regulas, & Conſtitutiones. III. Rarius potius, quam frequentius, extra caſum neceſsitatis, aut magnæ utilitatis cum iiſdem converſetur, idque ubi agendum ſit, magna cum cautela, prudentiaque faciat. Ajebat S. Ignatius Lojola, trium Montalium, quam ſuſceperat aliqualem curam plus ſibi negotii faceſsiviſſe, quam univerſæ Societatis adminiſtrationem: ideoque merito cavit, ne Societas ſua deinceps unquam ſpecialem talium Perſonarum curam ſuſciperet: quod inculcandum Epiſcopis, ne mirentur, aut etiam iraſcantur, ſi Jeſuitæ S. Patris ſui memores, ad Monaſteria difficulter ſeſe pertrahi permittant. IV. In reſponſis dandis ne nimium ſit præceps, moramque, niſi neceſsitas urgeat, aut res levior ſit, conſiderationi relinqui petat. V. Nulli ſe nimis familiarem, nec uni potius quam alteri faventem oſtendat: heu! quot hinc in Monaſteriis tragœdiæ, quod Confeſſario una præ altera gratior videatur. VI. In Confeſsionibus audiendis nullum impatientiæ, aut tædii ſignum exterius oſtendat; hoc enim non parum imminueret confidentiam, quæ tamen Monialibus præſertim neceſſaria eſt erga ſuos Confeſſarios. VII. Non facile antiquas conſuetudines immutet, & novas inducat, nec ſine conſilio, ac melioris partis Sororum. VIII. Confeſſariorum, qui ante ipſum illarum curam habuerunt, æſtimationem præſeferat, & ſi quid emendandum viderit, male intellecta a Monialibus verba illius potius dicat, quam erraſſe Confeſſarium. Id maxime Confeſſariis extraordinariis commendandum tum ſui cauſſa, ne Ordinariorum iras in ſe cieant, cum ipſorum Ordinariorum, quorum contemptus oriretur. IX. Non inordinate turbetur, neque ſcandalizetur, ſi quæ graviora crimina aliquando intelligat ab ejuſmodi perſonis perpetrata, ſed eas meminerit eo vehementius ab infernali hoſte oppugnari, quo ferventius Deo ſervire incipiunt, ut digniores ſint commiſeratione, & auxilio, quam indignatione, & reprehenſione. X. Intra ſui muneris fines ſeſe contineat, neque in negotiis ad œconomiam, vel id genus alia ſpectantibus conſilium, auxiliumque facile præbeat.*

1892 *Q.* 279. *Quid obſervare debeat Confeſſarius eorum, qui ſpecialiter profitentur devotionem aut perfectionem.* R. §. 1. Aliqui pœnitentes volunt eſſe contemplativi ſive hypermyſtici, omnia extraordinaria ſectantes, imo & loquentes vocibus extraordinariis, quales ſunt, *ſubmerſio in abyſſali profundo, annihilatio ſui, effluxus a a Deo, meditatio negativa, ſanitas cœleſtis, languor tartareus, &c.* hos egregie perſtringit Rayn. *in Heter. t.* 16. *ſeſſ.* 3. *p.* 2. docetque ſæpe comitari ingentem ſuperbiam, proprii judicii tenacitatem, ſtultas imaginationes, inſanias falſas. Itaque tales reducendi ſunt ad veram humilitatem internam, de qua Rayn. *ſeſſ.* 4. *p.* 1. *a n.* 9. deinde ad puram in omnibus intentionem, de qua habet idem p. 4. & aliqua ſigna intentionis non puræ dedi l. 5. n. 371. in fine. Poſtmodum dirigendi ſunt ſecundum communes regulas ſpiritus, quas viri ſancti & Aſcetæ tradunt. Ferendæ autem non ſunt perſonæ, ac præſertim mulieres, quæ advertuntur ſemper loqui velle de rebus ſpiritualibus vel docendi cauſa vel ad dandum virtutis aut ſpiritualis ſcientiæ ſuæ ſpecimen: *Novi quaſdam*, inquit S. Hier. *in Ep. ad Nepotianum, maturioris ætatis, ſed libertini generis, adoleſcentulas delectari, filios quærere ſpirituale, paulatimque ſuperato pudore, &c.*

1893 §. 2. Sæpe etiam ſunt pœnitentes, qui quibuſdam devotiunculis addicti ſunt, & ſimul hærent in vitiis; Corn. a Lapide *in c.* 34. *Eccli. verſ.* 28. ait, *Alii peculiares devotiones ſibi inducunt, v. g. die Sabbati jejunant, roſarium recitant, officium legunt in honorem B. V. & interim in gravibus ſceleribus perſiſtunt, perſuaſi neminem poſſe perire & damnari, qui colat B. V., eo quod ipſa ſit mater miſericordiæ: quæ omnia diabolus eis aſtute ſuggerit, ut per hoſce errores & illuſiones eos pertrahat in gehennam.* Itaque ſolicite edocendi ſunt iſta quidem bona eſſe, ſed nihil profutura ſine cura gratiæ Dei ſemper conſervandæ. Quomodo autem corrigendæ ſint perſonæ aliquæ ad externam ſui mortificationem nimium pronæ, aut putantes viſiones ſe habere, docet Ludov. de Ponte *in Epiſt.* 20. *poſt ejus vitam.*

§. 3. Confeſſarius ſæpe incidet in animas capaces perfectionis, 1894
pro quibus dirigendis indigebit ſpeciali lumine obtinendo per orationem, & per lectionem librorum ſpiritualium. Ex piis Aſcetis collegi ſequentia veluti documenta.

1. Non omnes uno regendi ſunt ſpiritu, nec uno docendi modo: modum, quo tu vel alius juvatur, non obtrudes importune omnibus: & ideo priuſquam directionem incipias, conare pœnitentis intimos animi motus conſtitutionemque perſpicere, ut inſtructiones tuas poſſis ejus capacitati & naturæ accommodare. 2. Apud unumquemque excitandum & fovendum eſt deſiderium maximæ perfectionis, quamvis hic vel ille ad eam non putetur, perventurus, nam & Deus deſideria ad martyrium immiſit Sanctis, quos martyres eſſe nolebat: Attamen ad perfectionem ducantur per gradus & ordinate: nec ſtatim ab oſculo pedum ſaliendum ad oſculum oris, ſed tranſeundum per oſculum manuum, operando, & imitando actiones Chriſti, pluſque imitando quam meditando. 3. Neceſſaria omnibus eſt mortificatio aliqua. Probatione etiam opus eſt, ut videas, quis in anima ſpiritus dominetur, & quis ſit dominans affectus malus qui primo ſuperandus eſt: attamen cautela neceſſaria eſt in probatione, ubi indoles ad amorem propenſa eſt, aut ubi temperamentum atra bile abundat, nam tum facile oritur inordinata affectio vel nimia dejectio. 4. Sæpe expedit animas eximiis a Deo donis ornatas ſibi ipſis ſubducere quaſi per contemptum eorum, quæ recenſent, ne ſi oſtendatur æſtimatio, illis præparetur ruina per ſuperbiam: hinc in obſcuritate aliqua continendæ ſunt, ut non ſciant ſe ſcire vel ſciri. 5. Animæ adhuc teneræ, quas Deus ſibi primo conciliat, mollius tractandæ ſunt; nec eſt omnino abeundum a divinis conſiliis animam ſuaviter ducentibus: attamen cum nobilioribus animabus & paulatim provectis ea ſuavitate diſciplinæ utendum eſt, quæ ſeveritatem contineat: cum illis tamen non eſt utendum ſeveriore diſciplina, qui communi ſorte feruntur, ſed tantum cum illis poteſt fieri inſolitum probandi genus, apud quos beneficia Dei ſingularia ſunt & inſolita, quia gratiæ tum pariformiter affunduntur, ut anima ad difficultates par efficiatur. 6. Animarum nobilium probationes non ſint quæſitæ vel apertæ, hoc enim ſi advertant, facile ad omnem humilitatis, & abjectionis modum ſeſe fingent, ſed ita fiat probatio ex re nata, ut non videatur recedere a communi modo vulgares animas dirigendi; hinc communia & levia quandoque imponenda, quaſi ſe ad earum imbecillitatem accommodando, & ſic reprimeretur ſuperbia fervorque ad graviſſimas probationes immoderatior: extraordinarii labores pœnalitatum non debent imponi, ſed animæ ſic ſunt inſtituendæ, ut illos ſua ſponte depoſcant. 7. Sequendus eſt inſtinctus divini ductus, qui unicuique propriæ perfectionis menſuram ponit, ſumma enim & propria cujuſque perfectio eſt Deum ſequi: unde cum certum ſanctitatis gradum ſingulis definiverit Deus, non eſt altius enitendum, quam quo Deus vocat; hinc anima divinitus ad metum impulſa, abſtrahenda non eſt, ſed moderatoris eſt ſuo ductu conſentire divino, ne opus Dei conſiliis ſuis evertat. Et licet deſiderium majoris perfectionis excitandum ſit, hoc fiat circa modum proprium, ut nempe ea excolantur, ad quæ movet Deus, qui aliquando ſolam exteriorem vitam hominibus regendam relinquit, modum vero in interiori tenendum ſolus docet. 8. Circa eos, qui benignæ ſunt indolis, ſciendum, imprimis nihil eſſe difficilius, quam diſcernere virtutem naturali eorum indoli convenientem, eiſque etiam difficillimum erit eamdem acquirere, nam in opere & exercitio natura agit non virtus, præſertim cum natura, utpote innata, ſit fortior, uſus autem facere debeat virtutes non natura. Suadendæ tamen & proſequendæ ſunt virtutes naturæ accommodatæ, nam Dei gratia naturis ſe attemperat, ut ſuavius finem conſequatur, & homo conſtantius in eum tendat. Nihilominus adhuc indoles ad certam virtutem prona, cum exercenda eſt virtus, reprimenda ſæpe eſt, ne ſe nimium effundat, & ad exemplum a Chriſto datum revocanda, ſic enim probatio fit, ſitne virtutis actus vel indolis. Deinde in talibus hominibus opinio virtutis comparatæ eidem comparandæ officit, nam virtutem ſæpe putant, quod naturæ eſt, ideoque ſolicite edocendi ſunt, quodnam ſit proprium & ſupernaturale virtutis motivum, ut ex eo agere conſueſcant. 9. Suaviter corrigendi, qui in rebus agendis proprii ſunt cerebri, & tenacioris judicii. Ad prudentiam ſpectat non obfirmare mentem ad aliquid faciendum vel omittendum, ſed proponere firmiter, ita tamen, ut mutatis cauſis & circumſtantiis immutari te ſinas ſine violentia: nec mens ita defigenda eſt in unam rem, ut ad alia forte magis neceſſaria, vel utilia reddatur minus apta. 10. Numquam crede illorum ſpiritui, quos adverteris ſtudioſe extraordinaria ſectari, niſi ex certis ſignis habeas id eſſe impulſu divino. Perfectio uniuſcujuſque eſt, *ordinaria* opera *bene* peragere, ut nempe mane bene ſurgamus, bene meditemur, bene oremus, legamus, vel audiamus Miſſam, bene doceamus, legamus, laboremus, bene comedamus, & bibamus, bene ludamus, & recreemus nos, bene converſemur cum proximo, bene faciamus examen conſcientiæ veſperi, bene nos demus quieti: qui hæc facit, perfectus eſt: tum autem bene facit, ſi faciat tempore ac modo debito, & imprimis intentione pura, quia Deus ſic fieri vult, & ut ſic adimpleatur ſanctiſſimum ejus beneplacitum.

1895 §. 4. Huc ſpectant monita quædam, & ſententiæ, quibus ad perfectionem ſe, & alios direxit Ludov. de Ponte, & habentur in ejus vita pag. 416. 1. Fac pro Deo, quod potes, & Deus faciet pro te, quod tu non potes. 2. Bene fac parva, & Deus te juvabit, ut poſſis majora. 3. Ne differas bona tua propoſita, quia ſi jam non facis, quod potes, quotidie poteris minus. 4. Accipe dulcia hujus vitæ pro amaris, amara pro dulcibus, & habebis pacem. 5. Habeas tu curam Dei, & Deus habebit curam tui. 6. Eſto liberalis erga alios, & Deus erit erga te. 7. Da, quod a te petunt, & Deus dabit tibi, quod tu petis. 8. Si deſideras implere voluntatem Dei, quare fallis obedientiam properando ad alia, cum jam habeas, quod deſideras? 9. Si turbaris interius in eo, quod facis, ſignum eſt, quod in eo quæras aliquid proprium. 10. In me nihil, in Deo omnia. 11. Ego ſum, qui non ſum: Deus eſt, qui eſt. 12. Verus amor Dei mavult hic pati, quam gaudere: bibere calicem amaritudinis quam dulcedinis. 13. Verus amor Dei magis quærit gloriam Dei quam propriam. 14. Verus amor mavult dare quam accipere, & ſi deſiderat accipere, dandi cauſa deſiderat. 15. Verus amor mavult amare quam cognoſcere, pluris æſtimat obedientiam quam ſcientiam. 16. Cura facere omnia & ſola, quæ Deus vult, & ſic ejus voluntatem impleveris. 17. Cura facere voluntatem Dei prompte ac pure, quia ipſius voluntas eſt, & ut ei placeat, & ſic feceris eam in terra, ſicut in cœlo fit. 18. Tantum amas Deum, quantum abhorres teipſum. 19. Ille ſe vere abhorret, qui fugit honores & voluptates, quærit vero contemptum ac dolores. 20. Elige pro ſociis vitæ paupertatem, contemptum, ac dolorem, quia hos etiam ſibi comites Chriſtus Dominus noſter elegit. 21. Quantaſcumque habeas occupationes, cura eas obire cum tanta pace ac quiete interna, ac ſi nihil aliud eſſet agendum. 22. Reprime anxiam cupiditatem abſolvendi opus, ut tranſeas ad aliud, niſi velis male peractum. 23. Magis cura in tuis officiis, quid te oporteat facere, quam quid gratiæ, & mercedis poſſis pro illis recipere. 24. Anxia cura favorum accipiendorum a Deo facit ineptum ad illos accipiendos, quia indicium eſt exiguæ humilitatis, & intentionis non puræ, & inſuper inducit torporem in agendo, dum eſt magis intentus, quid recipiat, quam quid & quomodo agat. 25. Vere humilis judicat ſe indignum omnibus bonis, dignum vero malis omnibus: indignum præmio, dignum pœna. 26. Si vere ſentires te promeritum pœnas inferni, non querereris de malis, quæ habes, nec de bonis, quæ non habes. 27. Quid Deus tibi det, vel quid pro illo feciſti, ut queraris eum tibi non dare, quod cupis? 28. Si vis continuo meminiſſe Dei, cura tuimet obliviſci. 28. Recordabitur tui Deus, ſi tui tu obliviſcaris. 30. Mei obliviſci, eſt obliviſci mei honoris, voluptatum, ſanitatis, vitæ conſolationum etiam ſpiritualium, & quidquid meam in rem eſt, niſi quantum Deus me vult meminiſſe propter obſequia ſua, & majorem gloriam. 31. Plus cura mortificationem quam contemplationem, quia immortificatus quærit orationem, ſed non invenit, mortificatum autem ipſa oratio quærit & invenit. 32. Experientia novi timorem infantum eſſe pœnam ſuperborum. 33. Juſtitiæ divinæ eſt, ut qui vane & ſine cauſa gloriatur, etiam vane & ſine cauſa timeat. 34. Propinquus eſt malus, qui propter ignaviam contentus eſt minore bono. 35. Procul a malo eſt, qui ſemper quærit majus bonum. 36. Deus illi ſe manifeſtat, qui humiliter ſeipſum abſcondit. 37. Deus illi ſe abſcondit, qui vane ſeipſum oſtentat. 38. Lingua terræ eſt, loqui bene de ſe, male de aliis, nunquam de Deo. 39. Lingua cœleſtis eſt, loqui male de ſe, bene de aliis, ſemper de Deo vel pro Deo. 40. Relinque litteram imperfectam, cum Deus te vocat, quia plus valet res bene cœpta quam male finita. 41. Tunc Deus te ordinat, cum obedientia tuas cogitationes diſturbat. 42. Summa miſeria abundare conceptibus, egere affectibus, divitem eſſe veritatum, egenum virtutum. 43. Homule, diſpone domui tuæ, cras forte morieris. 44. Simulacrum Divinitatis eſt facere bonum ſine turbatione, cum amore ſine quæſtu, cum magnanimitate ſine præſumptione. 45. Villice iniquitatis, vide quid agas, cras forte reddes rationem villicationis tuæ. (1)

* (1) *Sæpius autem incidet Confeſſarius in perſonas, ſin minus perfecte, certe pie, & Chriſtiane vivere volentes. Quid his autem commendare debeat, docet Lohner* Inſtr. pro Confeſſ. *part.* 2. *c.* 7. *qu.* 3. *& ſeqq.*

* I. *Generatim omnibus quinque iſta, quæ Petro Fabro ſanctiſſimo, atque doctiſſimo viro familiare erat iſtiuſmodi pœnitentibus præſcribere, vehementer inculcet. I. Ut ante omnia recogitent annos antiquos in amaritudine animæ ſuæ, expientque generali, vel alia ſincera Confeſſione exactæ ætatis noxas. II. Ut ſingulis diebus veſperi dijudicent ſemetipſos examen conſcientiæ inſtituentes. III. Ut ex ipſius Confeſſarii conſilio certum tempus ſibi ſtatuant, quo Sacramenta rite ſuſcipiant. IV. Ut certa quotidie pietatis munia peragant, ac præcipue Orationi mentali vacent. V. Ut quædam Chriſtianæ Philoſophiæ axiomata firmiter ſibi imprimant, ac veluti præ manibus habeant, puta, illud Eccl.* 7. In omnibus operibus tuis memorare noviſſima, & in æternum non peccabis, *illud Luc.* 9. Si quis vult poſt me venire, tollat Crucem ſuam quotidie, & ſequatur me, *illud Jacobi* 1. Omne gaudium exiſtimate Fratres, quum in tentationes varias incideritis, ſcientes, quod probatio fidei veſtræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet.

* II. *Speciatim Magiſtratibus, & Judicibus hæc fere commendanda ſunt. I.* Ut videant quid faciant; non enim hominis exercent judicium, ſed Domini; & quodcumque judicaverint, in eos redundabit. 2. *Paralip. c.* 19. *II. Ut ſi timor Domini cum ipſis, & cum diligentia cuncta faciant. III. Ut ſedulo caveant pericula, quibus officium ipſorum obnoxium eſt, injuſtitiam, reſpectum perſonarum, acceptationem munerum. Quamobrem proderit illis in mentem revocare quæ de Judicibus leguntur Sapientiæ* 6.

* III. *Patribus, & Matribus familias commendet I. Liberalem ſuſtentationem filiorum. II. Chriſtianam eorundem inſtitutionem, unde filios Chriſtianæ Fidei elementis, ac præceptionibus ſerio imbuant, aut imbuendos ad Eccleſiam mittant tempore Cathecheſeos; in eorum mores ſodales, ſtudia invigilent, noctu præſertim; pædagogis ſpectatæ probitatis tradant erudiendos. III. Paternam correctionem, quæ quidem, ne inutilis plane ſit, parentum exemplis firmetur, charitate condiatur, prudentia regatur. Contra liberis commendet Confeſſarius. I. Amorem erga Parentes ingenuum. II. Filialem reverentiam. III. Alacrem obedientiam juxta illud Epheſ.* 5. Filii obedite Parentibus veſtris in Domino; hoc enim juſtum eſt.

* IV. *Maritis commendare debet Confeſſarius I. Sinceram uxoris dilectionem. II. Liberalem ſuſtentationem, nam, ut ait Apoſtolus Epheſ.* 5. Viri debent diligere uxores ſuas ut corpora ſua; nemo enim carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit, & fovet eam, ſicut & Chriſtus Eccleſiam. *III. Debitam honorationem* 1. *Pet.* 3. Viri ſimiliter cohabitantes ſecundum ſcientiam, quaſi infirmiori vaſculo muliebri impartientes honorem, tamquam & cohæredibus gratiæ vitæ. *Tria item uxoribus commendanda. I. Concors dilectio erga maritos. II. Timorata reverentia, nam* vir caput eſt mulieris. *Epheſ.* 5. *III. Perfecta ſubjectio, ibid.* Mulieres ſubditæ ſint viris, ſicut Domino, & ſicut Eccleſia ſubjecta eſt Chriſto.

* V. *Famulis, & ancillis commendabit* I. *Obedientiam perfectam.* Servi obedite Dominis carnalibus cum timore, & tremore. *Epheſ.* 5. II. *Fidelitatem ſinceram.* III. *Alacritatem indefeſſam;* non ad oculum ſervientes, *ait ibidem Paullus,* ſed ut ſervi Chriſti facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate ſervientes.

* VI. *Commendabit divitibus cum Paullo* 1. *Timoth.* 6. I. Non ſublime ſapere. II. Neque ſperare in incerto divitiarum, ſed in Deo vivo, qui præſtat nobis omnia abunde ad faciendum. III. Bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, theſaurizare ſibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. *Pauperibus vero.* I. *Ut bene contenti ſint ſuo ſtatu.* Non tibi diſpliceat paupertas tua (*Auguſtini verba ſunt Serm.* 28. *de verbis Domini*) nihil ea potes ditius invenire. Vis noſſe, quam locuples ſit? Cœlum emit. II. *Fiduciam in Deum, cui* derelictus eſt pauper *Pſal.* 9. III. *Bonorum operum, & virtutum ſtudium, præcipue humilitatis, & patientiæ. Opificibus quoque, aliiſque laborioſis hominibus* I. *Bonam intentionem, ut illis verbis Paulli ſolari ſe poſſint* 1. *Cor.* 15. Itaque Fratres mei dilecti, ſtabiles eſtote, & immobiles, abundantes in opere Domini ſemper, ſcientes, quod labor veſter non eſt inanis coram Domino. II. *Aſſiduitatem in ipſo opere.* III. *Juſtitiam poſt opus. Sap.* 8. Si quis juſtitiam diligit, labores hujus magnam habent virtutem.

* VII. *Juvenes edoceantur* I. *Ut cum juniore Tobia ab infantia timere Deum diſcant,* antequam veniat tempus afflictionis, & appropinquent anni, de quibus dicant: non mihi placent. *Eccl.* 12. II. *Ut non ætate ſolum, ſed etiam ſapientia, & gratia coram Deo & hominibus proficere exemplo Chriſti ſtudeant.* III. *Ut exemplo item Chriſti ſeſe libenter ſubjiciant diſciplinæ parentum, & inſtructorum ſuorum.* IV. *Ut a pravis ſociis omnino ſe arceant. Senes meminerint, ſenibus mortem in januis eſſe, ac proinde curent per ſinceram pœnitentiam diſponere domui ſuæ. Operibus quoque bonis, & præcipue miſericordiæ parent ſeſe, ut ſponſo venienti exire obviam poſſint cum lampadibus ſuis. Animadvertant tandem, eorum vitam eſſe in ſpeculo poſitam, & ab junioribus omnia ipſorum facta, dictaque diligenter notari. Quamobrem ita vitam moreſque componant, ut nullam* ſenectuti ſuæ maculam, & execrationem conquirant, ſed potius ſenectute ſua digni appareant. 2. *Mach.* 6.

* VIII. *Tandem Virginibus, ac Viduis iſthæc ſuggerantur. Illis quidem* I. *Ut cognoſcant beneficium, quod ipſis contulit Deus, dum pro terreno ſponſo ſemetipſum in ſponſum obtulit.* II. Ut cogitent, quæ Domini ſunt, ut ſint ſanctæ corpore, & ſpiritu. 1. *Cor.* 7. *præcipue vero Orationi, & familiaritati cum ſponſo ſuo Chriſto ſtudeant.* III. *Ut meminerint, ſe Theſaurum Virginitatis ſuæ in vaſis fictilibus portare, atque adeo omnes occaſiones illum amittendi ſtudioſe declinent. His vero* I. *Ut inſignem vitæ honeſtatem, & integritatem præſeferant.* II. *Ut ſperent in Deum, qui* pater Orphanorum, & Judex Viduarum *dicitur Pſalm.* 67. III. *Ut* inſtent obſecrationibus, & orationibus nocte, ac die 1. *Tim.* 5. IV. *demum ut prudentem charitatem erga liberos, & domeſticos exerceant, unde neceſſaria illis provideant, & in pietate, ac timore Dei eoſdem educare ſatagunt.*

Q. 280. *Quid obſervare debeat Confeſſarius, ſi advertat pœni-* 1896
tenti ſuo immitti a Deo varias conſolationes vel deſolationes internas? R. Sequentia colligi ex piis Aſcetis, quæ ſervire poſſunt pro aliquali directione.

§. 1. Conſolationes ſeu viſitationes divinæ non omnibus contingunt æqualiter: Tyrones ſunt velut in hieme, in qua ſol communiter latet, & potius ſunt frigora ac frequentes pluviæ. Proficientes ſunt in Vere, in quo eſt major varietas; ſæpius tamen apparet ſol. Perfecti ſunt in æſtate, in qua multi æſtus, continuuſque fere ſol: ſunt tamen etiam hic quandoque nubila, tempeſtates, & horrendi fragores, qui non diu durant, ſed inter illos medios ſæpe ſol erumpit clarior, aut affulgent mira fulgura divinarum illuſtrationum, quæ ſereno cœlo non apparuiſſent: Expectandæ autem ſunt a Deo, non extorquendæ conſolationes: & media obtinenda ſunt. 1. Petere moderate quantum Deo placet & tibi expedit. 2. Accurate obire exercitia ſpiritualia ordinaria, maxime in ſummis ariditatibus. 3. Humilem eſſe & gratum, quando Dei viſitationes adveniunt. 4. Moderate ſollicitum eſſe in eis conſervandis. 5. Sequi, quo impellunt, & conari capere fructum, ad quem tendunt.

1897 §. 2. Indicia advenientis conſolationis ſunt, impulſus ſubiti, & admonitiones animæ, ut attenta ſit & quieta: item deſiderium fervens & confidens petitio interni Dei colloquii.

1898 §. 3. Indicia præſentis Dei viſitationis ſunt, 1. quædam ſubita, & ſine naturali cauſa facta quaſi commutatio animæ a priori ſtatu obſcuro vel tepido vel timido. 2. Cognitio Dei, vel veritatis alicujus cum nova luce vel modo inſolito, cum ſatisfactione, quiete & ſuavitate, generans odium vanitatis alicujus, vel motum peculiarem ad Deum vel virtutem. 3. Subita dilatio mentis, & deſiderium perfectionis, quod ſemper eſt certiſſimum Dei præſentis indicium; item amor puritatis, mortificationis, exercitii virtutum, imitationis Chriſti, perpetuæ converſationis, & unionis cum Deo. 4. Acquieſcentia circa Deum virtuteſque vel res divinas. 5. Elevatio quædam animi ad laudes, & complexus Dei, idque cum ſuavitate, nam hic ſemper comeditur favus cum melle & bibitur vinum cum lacte. 6. Senſus humilis de ſe, ſolito profundior. 7. Acceptatio contemptus pro Deo, ſine moleſtia. 8. Facilis deſpectus rerum omnium mundanarum, quæ cor jam dilatatum implere non poſſunt, adeoque quod jam a ſolo Deo ſentitur impleri poſſe. Reprimendus eſt autem impetus, quo anima motus divini ſuavitate ebria vix ſeſe continet, nihil non agit, quaſi vult Dei conſilia penetrare, ſuiſque viribus, & conatibus divinum opus prævenire, vel augere ac divinæ gratiæ opem quodammodo ſuperare.

1899 §. 4. Indicia abeuntis viſitationis ſunt, 1. ſi hæc remittant, & anima redeat ad diſpoſitionem quaſi naturalem & ordinariam. 2. Solita inquietudo, timor, obſcuritas, licet abſque peccato ſint & a Deo immittantur. 3. Solita ariditas, &c.

1900 §. 5. Viſitationes diverſimode fiunt, 1. in figuris & ſpeciebus, quæ cadunt ſub ſenſus; ſic Moyſes vidit Deum in rubo. 2. In imaginatione ſeu phantaſia per figuras & ſimilitudines velut ſopitæ animæ irruentes cum impetu, claras, jucundas, plerumque hactenus incognitas, multiformes, vivas, longe efficaciores illis, quas diſcurſu formamus, affixas animæ & diuturnas, ſic Petrus vidit in linteo omnis generis animalia. Ut autem hæ perfectæ ſint, debet a Deo explicari earum ſenſus. 3. Quandoque ſunt mere intellectuales, & hæ ſunt perfectiſſimæ omnium, dæmonis fraudibus non obnoxiæ. 4. Sequitur actualis unio omnium potentiarum inter ſe, & cum Deo, quod fit, ſi memoria ſemper recordetur Dei præſentis, intellectus perpendet magnalia, voluntas amore plena fit, imaginatio varias Dei imagines formet, in quas appetitus a creaturis abſtractus feratur, ſi denique ſenſus & caro exultent, & delectentur in eo, quod animus ſentit, idque amplectantur ſilentes ab omni creatura, & delectatione terrena. 5. Ad hæc gignitur quædam experimentalis cognitio Dei, nam quaſi palpatur præſens Patris omnipotentia in ſubitis mirandis mutationibus & diſpoſitionibus: Filii ſapientia videtur in repentinis illuſtrationibus: Spiritus ſancti bonitas guſtatur in exceſſibus & ſuavitatibus amoris; aliquo interno guſtu & ſenſu diſcernitur Deus, ſed hoc eſt *manna abſconditum, quod nemo ſcit, niſi qui accipit*, Apoc. 2. v. 17.

1901 §. 6. Signa boni ſpiritus, & viſitationum divinarum ſunt, 1. Si omnia ſint conformia veritatibus catholicis, & tendant ad finem bonum. 2. Si ſint in ſola parte ſuperiori animæ, vel in hac primo ortæ, licet etiam ad inferiorem tranſeant, nam ſolus Deus poteſt immediate agere in partem ſuperiorem animæ. 3. Ab expertis dignoſcuntur quodam ſapore & ſenſu interno divinis locutionibus & motibus proprio nec verbis explicabili. 4. Bonæ ſunt, ſi ſenſum & ſaporem quemdam humilitatis in fundo cordis imprimant. Effectus autem hujus humilitatis ſunt, non deſiderare res extraordinarias, revelationes vel raptus: nec propendere ad exercitia virtutis ſingularia, quæ admirationi ſint, ſed quantum in ſe eſt, totum hoc fugere, ponendo ſanctitatem in ordinariis. Præterea indignum ſe omnino judicare donis illis Dei, non extollere ſe, nec de ſe velut ſancto præſumere propter talia, ſed habere ſe velut ingratum Deo pro tantis; non ideo ſe in animo præferre aliis, optare, & gaudere de contemptu propter talia, ſi v. g. Confeſſarius judicet talia eſſe deceptiones diaboli; habere ſimul magnam cognitionem ſui nihili, hanc enim adducunt talia lumina Dei: non poſſe ex eis in vanam gloriam aſſurgere, pro viribus talia occultare, cum advertuntur initia extraordinariæ viſitationis, reliquere ad humilitatem, & quaſi nolle admittere, quantum in ſe eſt, niſi aliter placeat Deo. Ex his ſequitur Deum non oſtendere talia & ſuperbis & ſubjectis vanæ gloriæ, ne ſint eis in ruinam: unde ſi quæ ſunt in ſuperbis, ſunt a proprio ſpiritu vel dæmone metiendo. Deinde ſequitur miſere decipi illos, qui putant ſe a Deo ſpiritu bono talia habere, ſi optent ejuſmodi res extraordinarias, aut eum habere videntur, ſi ideo ſe magni faciant, ſi contemnant non habentes illas, ſi ſenſa ſua leviter manifeſtent quaſi in aliorum utilitatem id faciant, ſi triſtentur quandoque dejiciant, cum ab aliis contemnuntur; ſi ſimul ſuperbiæ tentationes admittant & glorientur de gratia devotionis, ſibique complaceant, aut ſibi perſuadeant, quod ſua diligentia obtinuerint, quod major ſit, quam revera eſt, quod in illa alios excedant, quod illa melius utantur quam alii. Miſceri tamen poſſunt rebus bonis etiam tales tentationes vanitatis, imo & aliquid poteſt quandoque adhærere, ſed leviter & non diu, aut certæ illæ extraordinariæ gratiæ redderentur ſuſpectæ. 5. Signum au effectus boni ſpiritus eſt reſignatio proprii judicii, & voluntatis in manus Dei, & illorum, qui loco Dei ſunt. 6. Deſiderium patiendi pro Deo. 7. Mortificatio paſſionum eo præcipue tendens, ut internas animæ labes, immoderationem omnem, & imperfectiones etiam ſoli Deo cognitas emendet. 8. Pax & quies, quæ in anima relinquitur cum conquieſcentia, licet initio ſit reverentialis timor. Atque hæc pax & ſuavitas oritur in ſolis juſtis, induitque diſguſtum omnis carnalis & mundanæ voluptatis; in peccatoribus autem, quibus reſiſtit ſpiritus bonus, excitatur turbatio, quia malo horum ſpiritui contrariatur. 9. Lacrymæ, & teneritudines aliquæ cordis poſſunt eſſe a natura, aut etiam a malo ſpiritu; an autem ſint a bono, explorandum eſt ex aliis ſimul ſignis. 10. Si ſimul excitentur pravi motus, aut res indecoræ exhibeantur, merito ſuſpectæ ſunt tales viſitationes.

1902 §. 7. Cauſæ, cur non dentur vel ſubtrahantur conſolationes, ſunt, 1. quia ſæpe nobis expedit non habere eo, quod neſciamus uti, aut quod in vitium eſſent abituræ, aut in valetudinis detrimentum. 2. Quia ſimilibus abutimur aut antehac abuſi ſumus ad vanitatem vel gloriam propriam, nam difficile eſt hæc Dei dona modeſte amplecti, & ſaltem anima ſæpe illis utitur ad gulam quamdam ſpiritualem, aut ad inanem de ſe opinionem, ex quo fit, ut in gratiarum actione ſit parca, & parcior in practico talium bonorum uſu, cum tamen familiaritas divina humilem Dei adorationem procreare deberet, ac menti humanæ ingenerare tum reverentiam erga opus hoc ſolius Dei, tum fervorem majorem in obſequio divino. 3. Quia ſocordes ſumus in recollectione interna: impleri enim non poteſt viſitationibus divinis anima, quæ impletur diſtractionibus & curis ſæcularibus, quia ubi vas vacuum non adeſt, ſtat oleum. 4. *Reg.* 4. 4. Quia in exercitiis ordinariis necdum ſumus perfecti. 5. Ut ſciamus ſolius Dei bona eſſe, & ferventius deſideremus. 6. Ne abſtrahamur ab aliis negotiis vocationi debitis. 7. Ut exerceamus ſolidas virtutes poſitas in Deo, & non in conſolationibus, atque ſic impenſis noſtris, & de noſtro quaſi laboremus Deo. 8. Ob defectum mortificationis, avulſionis a creaturis, abnegationis perfectæ ſui. 9. Ad probationem, mortificationem, patientiam exercendam, & ad majus meritum noſtrum.

1903 §. 8. Deſolationes plurimum juvant ad virtutem; in frigore planta dilatat radicem, profundiuſque mittit, in calore fructum protrudit; deſolatio eſt frigus, conſolatio calor; utrumque neceſſarium eſt ad mittendam radicem deorſum, faciendum fructum ſurſum, *Iſaiæ* 37.

1904 §. 9. Nobiles animæ in mœroribus quandoque relinquendæ ſunt, nam ſingulare hoc eſt Dei conſilium, tum ut expiet incipientium peccata, tum ut in humilitate contineat mentes, quæ adhuc contaminatæ ad amplexus divinos anhelant, tum ut fortes animas ad magna præparet. Et quis pœnas a Deo ſancitas conſolatione ſua minuere attentet? aut fortaſſe non æque divinæ juſtitiæ litandum eſt ac clementiæ? Quin & perfectorum virtus in mœrore probanda eſt & augenda, ut etiam diſcant Dei dona majori cum puritate conſervare. Cum Domino placet quieſcere vel dormire, quis ſervorum eum interpellare audeat? Etiam aſſueſcat anima tum interiori ſilentio, & ita Deo propter Deum, non propter divina dona amor purior probatiorque deſerviet. Cavendum itaque, ne tum negligantur ordinaria: potius addendum aliquid quam demendum, quia in tædio guſtus eſt Deo, & majus meritum virtutis.

1905 §. 10. Tempore deſolationis vel tentationis duo maxime obſervanda ſunt, imprimis nihil tum deliberandum vel innovandum circa bona propoſita, ſed perſeverandum in conſtitutis tempore divinæ conſolationis. Deinde profunde agnoſcenda ſunt hæc. 1. Quod Deus te tractet, uti mereris, imo plus demeritus es, nihil autem boni debetur tibi. 2. Talia petiiſti, quoties Dei voluntatem in te fieri petiiſti: quid nunc quereris & deprecaris? 3. Amanti animæ ſatis ſit Deum ſic velle, quare patere ſine recurſu ad Deum, ſine oratione, ut libereris, decet ſic nos ipſos velut tacitas hoſtias immolare: *In illo die me non rogabitis quidquam*, inquit Chriſtus Jo. 16. v. 23. *Hæc mihi ſit conſolatio libenter velle carere omni mundano ſolatio*, Th. de Kempis *l.* 3. *c.* 16. Si tamen ſentias te ſatiſcere, confidenter recurre ad Deum. 4. Multa & magna ex amore Dei pati, dicebat *Sanctus Ignatius* eſſe compendioſiſſimam ad perfectionem viam, quia anima hic ab omni creatura & ſolatio ſuo abſtracta ſoli Deo affigere ſe debet.

1906 *Q.* 281. *Quid obſervare debeat Confeſſarius hominis tentationibus variis agitati vel tribulati?* R. §. 1. Quomodo reſiſtendum ſit tentationibus circa fidem, judicia temeraria, cogitationes blaſphemas, dixi *l.* 1. *a n.* 551. Quomodo tentationibus circa caſtitatem, dixi *l.* 3. *p.* 1. *n.* 914. Remedia valde bona contra præſentem quamcumque tentationem ſuggerit Stoz. *l.* 2. *a n.* 169. præcipua ſunt cogitare Deum judicem ſibi hic eſſe præſentem, qui certiſſime puniet; tentationem eſſe a dæmone, qui idem accuſator erit; jam agi, ut vel Deo vel dæmoni placeas, & utri voles placuiſſe, quando morieris? Si te ſentias velut imparem tentationi, recurre ad Deum per preces, dicendo, *Domine, vim patior; reſponde pro me: Domine adjuva me, ſalvum fac ſervum tuum Domine: Domine ſalva me, pereo: Egone peccabo in conſpectu tuo Domine? non faciam*. Si nec hoc juvet, ſenſum doloris fac tibi per morſum linguæ vel preſſionem carnis, cogitando, *momentaneum eſt, quod delectat; æternum, quod cruciat:* muta ſitum corporis; fac aliquid aliud quod primo occurrit; converte phantaſiam ad quidvis primo obvium.

1907 §. 2. Si pugnaveris cum tali tentatione, non ſtatim judica te ſuccubuiſſe, quamdiu enim moleſtiam attulit & optaſti non habere, ei non conſenſiſti: Monetque Gerſon. apud Rayn. *in Heter. t.* 16. *ſ.* 1. *p.* 8. *n.* 38. valde errare illos, qui cenſent ſe liberandos importunitate cogitationum fœdarum, blaſphemarum, hæreticalium, aliarumque ſimilium, ſi ſemper eas confiteantur; cum e contra ſic augeatur timor & magis infigatur tentatio, quæ oblivione ac contemptu melius fuiſſet diſſipata.

1908 §. 3. S. Bonav. Opuſc. cui titulus, *Remedium defectuum Religioſi cap. ult.* ſic habet: *Si de prædeſtinatione aut præſcientia Dei diabolus tibi aliquam tentationem immiſerit, ſic ei reſpondeas: quidquid ſit de me, certum eſt te eſſe damnatum; ſi autem & ego damnabor, & poſt hanc vitam Deum meum habere non debeo, habebo per totum tempus vitæ præſentis, & tanto ardentius, quanto brevius novero me habiturum. Et tu diabole, ſi tecum eſſe oportet, ſcias, quod tamdiu in Dei ſervitio perſeverabo corde, ore, opere, omni membro, omni momento, quamdiu poſſum.*

Simili modo procedit Gerſon, quem refert Tann. *in fine tr. de Præd. n.* 10. *In hac recogitatione, ſi forte damnandus eſt, humiliatus dicit, Juſtus es Domine & rectum judicium tuum. Non quod damnationem eligat, abſit, quia nec Deus hoc vult ipſum velle, ſicut nec peccare nec deſperare, dum viator eſt, dicit potius cum Job: Etiamſi me occideris, tamen in te ſperabo. Et converſus ad Dominum cum pio & humili affectu, ſcio, inquit, æquiſſime judex quoniam damnati in inferno te odiunt, te injuſtum, te invidum, te crudeliſſimum judicant, te blaſphemant, tibi ſanctiſque omnibus ore rabido maledicunt, ſcio, quod illic conſtitutus (heu me miſerum!) ſic agerem: at vero dum interim affectibus tam efferis & blaſphemis careo, amo te, qui ſolus es amabilis, te juſtiſſimum, te amantiſſimum, te clementiſſimum dijudico, te collaudo, tibi ſanctiſque omnibus tuis ore pio benedico, quidquid poſtremo de me futurum ordinaverit voluntas tua, credo & ore profiteor quoniam nulla eſt iniquitas apud te, qui ſanctus es in omnibus operibus tuis.* Subdit n. 17. *Quoniam ignotum eſt, quos vult inter homines Deus, & qualiter ſalvos fieri; operandum eſt bonum, relinquendo Deo judicare in futurum.* Hic obiter notandum, non expedire, præſertim apud indoctos, loqui, minus concionari de hoc myſterio, aſſerendo aliquos eſſe prædeſtinatos, alios a Deo reprobatos, uti monet S. Auguſt. *de dono perſev. c.* 22. ſed ſi opus ſit de prædeſtinatione loqui, ſic eſſe loquendum, quod omnes ex Dei gratia prædeſtinati eſſe cenſeamur.

1909 §. 4. Quoſdam fatigat hæc tentatio: an potius vellent, hæc vel iſta mala, aut etiam damnationem æternam ſubire, quam hoc vel illud peccatum committere; & quia non videntur ſe plane poſſe reſolvere ad potius ſubeunda iſta mala aut etiam damnationem, timent ne hoc ipſo in peccatum conſentiant. Gerſon. *tr.* 8. *ſuper Magnificat partit.* 3. huic tentationi ſic obviat: *Dicat*, inquit, *neutrum eligo; diſplicet peccatum, horreo incendium: nunc incendium non incumbit eligendum. Quod ſi vehementius urgeatur aliquis eligere, quid ageret adveniente tali caſu, prout erat martyrium tempore Tyrannorum? reſpondeat ſe humilians ſub Deo & S. Angelo ejus, dicatque, Dominus non patiatur me tentari ſupra id, quod poſſum, & ſi caſus eveniret, qualem proponis, ſpero in Domini bonitate, quod faceret cum tentatione proventum, ut poſſem ſuſtinere, vel aliter quam per peccatum evadere. Caveat igitur arroganter prædicare cum Petro, etiamſi oportuerit me mori tecum, non te negabo; dicat potius, imperfectum meum viderunt oculi tui, ſis adjutor in opportunitatibus, in tribulatione, aut in talem tentationem me non inducas.* Itaque vult *Gerſon*, opus non eſſe alterutram partem poſitive eligere, ſed excludendam talem comparationem ſaltem velut otioſam cogitationem, uti dixi *numer.* 732.

1910 §. 5. Fatigat etiam quoſdam tentatio, ut aſpicere non audeant res aliquas, licet de ſe honeſtas, imo etiam Chriſtum Crucifixum, & ſi aſpiciant, dicunt in ſe concitari turpes motus aut imaginationes fœdas, creduntque ſe in iſta conſentire. Non puto credendum eſſe his timoribus, ſed directe contrafaciendum, permittendo quidquid inde naſcitur, id enim eſt contra voluntatem; & plerumque naſcitur propter illum ipſum nimium timorem. Quare tentatus directe aſpiciat talia, aut faciat illa, quæ omitti vult ejuſmodi ſtulta tentatio, alioquin nunquam vincet, & demon tandem eo adducet, ut ad omnia ſic timeat, atque ita nec confiteri nec communicare debebit, timens ex his ſimiles effectus, quos phantaſia vel dæmon ſimiliter cauſare poterit.

1911 §. 6. Motiva ac modos conſolandi hominem tribulatum proponit fuſe Lohn. *de converſ. Apoſt. p.* 2. *c.* 3. ubi initio docet conſolationem debere eſſe piam, ordinatam, ſuavem, opportunam. Poſtmodum ſuggerit motiva ſpeciatim conſolandi eos, qui affliguntur ob triſtitiam animi, paupertatem, jacturam bonorum temporalium, detrimentum famæ vel honoris, mortem alicujus, perſecutiones, graves tentationes. Ibid. *c.* 2. §. 9. proponit conſolationem perſonæ interius afflictæ, & ſpeciatim contra Monialium tentationes, quæ præcipue ſunt, tedium ob ſolitudinem religioſam, deſolationes internæ, averſio ſuperiorum, prolapſiones in peccata & defectus.

1912 §. 7. Id ſolatio eſſe debet quibuſcumque, & ex quacumque cauſa afflictis, quod afflictio ex amore noſtri immiſſa ſit, vel permiſſa a Deo, eam dirigente in bonum noſtrum; ac reipſa eſt maximum Dei beneficium, dummodo ſciamus applicare nobis, & bene uti. Certe tota doctrina Chriſti conſiſtit in triplici amore, mortis ſenſuum, abjectionis, afflictationum. Et ſicut anima corpori de ſe mortuo conjungitur, ſic mens divina unitur animæ carenti vita naturæ, & ſenſuum: item ſicuti nemo adit vitam glorioſam, niſi mortuus vita naturali, ita nemo init vitam ſpiritualem, niſi defunctus vita ſenſuali, quod fit, ſi tribulationes patienter admittantur, & animoſe ſuſtineantur. *Si tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & juſta probatio pro ſummo ſolatio*, Th. de Kempis *l.* 3. *c.* 16.

1913 *Q.* 282. *Quid obſervare debeat Confeſſarius hominis ſcrupuloſi vel meticuloſi?* R. §. 1. *Conſcientiæ ſcrupuloſæ malum curandique difficultas iis, qui ſcrupuloſos experti ſunt, tam eſt evidens, ut ejus meminiſſe neceſſe non ſit: illis vero qui nunquam ita afflicti fuere tam inſolens, ut vix credibilis appareat. Sane carnificina eſt intolerabilis, amaror vitæ ſpiritualis, inſigne profectus impedimentum, tinea actionum, corporis & potentiarum flagellum, triſtitiæ & perturbationis barathrum, cordis ac animi tabes, ſæpe tam fera, ut dira morte infelicior cenſeatur: & ad deſperationem uſque adducere poſſit.* Schorrer. *Theol. aſcet. p.* 3. *ſect.* 2. *cap.* 6. *num.* 4. ideoque debet Confeſſarius erga ſic afflictos eſſe ſumme patiens, & blandus.

1914 §. 2. Quæ ſint cauſæ ſcrupulorum, an hi ſint utiles, quomodo dignoſcendi, quid in genere obſervandum ſit circa directionem ſcrupuloſorum, dixi *l.* 1. *a n.* 512. & *a n.* 541. quomodo procedendum ſit cum ſcrupuloſo circa peccata præterita, & eorum confeſſiones, poſſuntque etiam videri dicta hic *a n.* 611. 1221. Quomodo procedendum ſit cum illo, qui timet, ne variis tentationibus internis conſentiat, dixi *l.* 1. *a n.* 545. & *a n.* 556. quomodo cum illo, qui ſemper timet, ne eum dubio operetur. Quomodo vero procedendum ſit cum ſcrupuloſo circa Horas Canonicas, dixi *l.* 4. *a num.* 1350. Quomodo cum ſcrupuloſo circa Miſſam legendam, dixi hic *a n.* 160. Nec jam occurrit aliquid ad iſta addendum.

1915 *Q.* 283. *Quid obſervandum ſit Confeſſario illius, qui deliberat de re aliqua, & præcipue de ſtatu vitæ eligendo?* R. Proponat, & explicet ei ſequentia, quæ potiſſimum deſumpſi ex libello Exercitiorum *S. P. N. Ignatii*:

§. 1. *Electionem vitæ fundamentum pone*, inquit S. Greg. Naz. orat. 23. *ex quo bene aut male nobiſcum agatur*: nam æternitas pendet a morte, mors a vita, vita ab electione: unde hoc opus graviſſimi momenti eſt, in quo agitur de negotio omnium maximo, quod eſt æterna ſalus propriæ animæ. Et quid proderit etiam per centum annos aliter vixiſſe vel egiſſe, quam voles te feciſſe in morte & æternitate?

1916 §. 2. Profunde intelligendum eſt, 1. finem omnis hominis & omnium actionum humanarum eſſe, *in hac vita ſervire Deo ſecundum ſanctiſſimum ejus beneplacitum, & in altera vita æternum ſalvari*. 2. Ad eum finem aſſequendum datas eſſe nobis omnes creaturas ipſaſque etiam potentias animæ, & corporis veluti media neceſſaria, & opportuna, dummodo eis utamur, uti Deus vult nos eis uti. 3. Certas a Deo actiones a nobis requiri, certum vivendi modum & ſtatum, in quo nobis ſpeciales gratias dabit ad finem certo aſſequendum, non daturus, ſi culpa noſtra tales actiones vel ſtatum illum neglexerimus, quamvis negaturus non ſit ſufficientem gratiam, cum qua damnantur, quicumque damnantur.

1917 §. 3. Difficile eſt eligere vel agnoſcere, quid a nobis fieri velit Deus, & quæ media nobis ordinaverit, neſcimus enim, an nobis magis profuturæ ſint divitiæ quam paupertas, an honores magis quam contemptus, an hic potius ſtatus quam ille, hæc potius actio quam iſta: & tamen omnis error in hoc negotio damnoſus eſt, & valde periculoſus: hinc *ſequitur* 1. quantum eſt ex parte noſtra, nos debere eſſe in omnimoda indifferentia, & æquilibrio ad omnes vias, officia & actiones aggrediendas, & ad uſum omnium creaturarum, nec plus propendere debere ad hanc quam ad illam partem, ſed debere exquirere, & expectare Dei voluntatem, ac nutum, ſicuti ſervus Domini, aut inſtrumentum aliquod expectat motum manus ſe moventis, ita ut non potius velimus hoc quam illud, niſi ſecundum Dei voluntatem, quam quærimus cognoſcere. Et hæc indifferentia ſive æquilibrium tanti momenti eſt, ut quamdiu illam non habet aliquis, non ſit diſpoſitus ad deliberandum vel eligendum. *Sequitur* 2. Si quis perfectus eſſe velit, non tantum indifferentem eſſe debere, ſed etiam magis propendere ad id, per quod finis ille ſuus & ſalus æterna poteſt perfectius, & ſecurius obtineri, licet in ſe difficilius eſſet, quia hoc Deo magis placitum eſt, & rectæ etiam rationi conformius, meliuſque ad finem ducit.

1918 §. 4. Aliæ diſpoſitiones ad electionem rite faciendam ſunt 1. Animum huic rei totum & ſerio intendere, ceteris omnibus negotiis tantiſper ſepoſitis. 2. Animum habere pacatum, & tranquillum: tum autem erit pacatus, ſi nullis agitatus variis ſpiritibus vires naturales ſuas libere exerceat. 3. Nullas admittere rationes, quæ non ſint e cœlo, ſeu quæ ſapiant carnem & ſanguinem, aut recidant ad humanum aut terrenum aliquid, ſed omnia debent manare ex uno illo principio, quod eſt, *deſiderium gloriæ Dei, & ſalutis ſuæ æternæ*, quem ſincerum animum ſi habuerit electurus, fiduciam certam poteſt habere, quod Deus non ſinet eum decipi, qui cum ſæpiſſime ſe offerat non quærentibus vel petentibus, ſe non ſubſtrahet homini eum in toto corde, & veritate imploranti. 4. Maxime cavendum, ne potius concludat de mediis quam de fine; unde male fieret, ſi prius decerneret, v. g. ſibi comparare beneficium Eccleſiaſticum, & tum poſtea vellet quærere perfecte ſervire Deo. Itaque qui vult bene deliberare, & eligere, debet totum ſe offerre Deo, & ſolum conjicere oculos in finem ſuum ultimum, ac tum deliberare, an his vel illis mediis uti debeat, necne ad illum finem aſſequendum.

1919 §. 5. Finis ultimus ſemper ſpectandus & regula in omnibus eligendis eſt hæc, *Dei honor & obſequium, noſtraque æterna ſalus*, itaut quidquid nobis magis deſerviet ad hunc finem, id nobis eligendum ſit: quod minus eo conducet, id non ſit eligendum.

1920 §. 6. Tres ſunt modi eligendi & agnoſcendi Dei voluntatem circa ſe. *Primus* eſt, ſi divina virtus voluntatem noſtram ſic impellat, ut ſine mora & indubitanter ſequatur impulſionem divinam; ſicut legimus Paulo & Matthæo accidiſſe vocante Chriſto. *Secundus* eſt, ſi in oratione vel extra illam voluntas Dei ſatis clare cognoſcatur, eo quod interne quaſi ſentiatur, & innoteſcat tempore conſolationis, diſcernique poſſit eſſe a Deo hanc motionem ad tale quid faciendum. *Tertius* eſt, ſi qui animo tranquillo conſideravit finem, ad quem a Deo conditus eſt, & diſcuſſis hinc inde rationibus mediiſque ad talem finem aſſequendum opportunioribus, elegerit hoc, per quod ſe putat commodius ſecuriuſque perventurum ad eum finem ſuum. *Primus modus* plane extraordinarius eſt, nec a Deo petendus aut expectandus. *Secundus modus* adhiberi poteſt, ſi nempe homo ſine ulla ratiocinatione aut diſcurſu circa rem deliberandam adhibito, poſt orationem ſtatuat ſe in conſpectu Dei cum reſignatione & deſiderio cognoſcendi divinam voluntatem proponatque menti ſuæ rem, de qua deliberat, ac paulum inhæreat defixo in Deum animo, & obſervet, an ſentiat in ſua anima inclinationem ad hoc vel illud, an experiatur circa hoc vel illud conſolationem, & veluti quamdam acquieſcentiam, an e contra deſolationem, & veluti fugam ſeu repugnantiam internam: Et hi motus poſtea Directori proponendi erunt, ab eoque examinandi juxta regulas diſcretionis ſpirituum. Sæpius autem uſurpari debet hic modus, & videndum, an perſeverent iſtæ motiones, tendantque ſemper in Deum, & non incipiant ſe inflectere ad aliquid terrenum: quod ſi fiat, aut contrariæ vel dubiæ motiones quandoque ſuccedant, explicet eas Directori, qui diſcernet, quænam ſint bonæ vel malæ. *Tertius modus*, in quo intellectus voluntatem addu-

adducit ad eligendum, longe ſecurior, & firmior eſt, debetque ſemel adhiberi ab omnibus, nam rari primo modo vocantur, ſecundo autem non poterunt tuto juvari omnes, quia non omnes ſentiunt iſtas conſolationes, & ſæpe ſentiunt illas jam in hanc jam in illam partem: præterea difficile eſt diſcernere, an hæ conſolationes, & motus a Deo ſint, & an non inſinuet ſe amor proprius vel alius inordinatus affectus, unde debebit ſecundum tertium modum per viam rationis & intellectus ab omnibus inſtitui electio.

1921 §. 7. Duplici modo poteſt inſtitui hæc electio per viam intellectus. *Prior modus* eſt, 1. ut præmiſſa oratione, qua Dei lumen implorabo, proferam in medium rem deliberandam, v.g. officium ſit ne acceptandum an rejiciendum. 2. Adducto ante oculos creationis meæ fine, qui eſt *Dei obſequium & mea ſalus*, in neutram declinabo partem, ſed velut in medio æquilibrio ſubſiſtam, parato interim animo, ut in eam partem totus ferar, quam novero divinæ gloriæ & ſaluti meæ fore aptiorem. 3. Obſecrabo Dei clementiam, ut dignetur mentem inſtruere, & impellere voluntatem, quocumque potius mihi tenendum ſit. 4. Perpendam quænam commoda ad finem meum aſſequendum accedent ex tali officio, & quænam ex eodem incommoda ac pericula impendeant: præterea quænam non admiſſo illo officio tam commoda quam incommoda poſſim expectare. 5. His præmiſſis ratiocinabor in utramque partem, comparando commoda, & incommoda, ac juxta ipſius rationis dictamen ſepoſito omni carnis appetitu eligam hoc vel illud. 6. Electionem factam in oratione offeram Deo, perfecte demum, ſi ei placet, recipiendam & ſtabiliendam. In hac oratione obſervabo, quomodo ſim affectus, & quos motus ſentiam, referamque Directori, ut eos mecum diſcernat, & declaret, an electionem bene inſtituerim necne.

1922 §. 8. Poſterior modus bene eligendi per viam intellectus eſt, 1. Præmiſſa de more oratione, qua Dei lumen imploratur, excutiam fundum cordis mei, & videbo, an affectus omnis, quem habeo ad hanc rem vel illam, proficiſcatur ex amore & intuitu ſolius Dei, an vero fortaſſe ex aliqua cauſa naturali vel occulto amore mei, & deſiderio commoditatis, honoris aut boni temporalis. Si in me ipſo perſentiſcam, quod ſolo intuitu Dei; & ſalutis meæ ducar ad hoc potius, quam ad alia, ſignum eſt, velle Deum, ut hoc eligam, & non alia: nam omnis affectus, qui pure ad Deum tendit, ex Dei bonitate cœlitus infunditur. 2. Conſiderabo; ſi quis mihi vir amiciſſimus, cui omnem perfectionem optarem, occurreret dubius ſuper electione hujuſmodi quidnam ego illi decernendum maxime eſſem conſulturus: quo animadverſo, agendum & mihi ducam, uti ſuaderem alteri. 3. Mecum inſuper reputabo, ſi mors ingrueret, quem me mallem obſervaſſe modum in præſenti deliberatione: juxta hunc igitur eligendum nunc eſſe facile intelligam. 4. Proſpiciam, quando pro tribunali ſiſtat judicandus, quo me conſilio hac in re uſum eſſe vellem, quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis ſim ſecurus. His perpenſis concludam electionem, & uti ante, offeram Deo comprobandam.

1923 §. 9. Qui deliberat de ſtatu vitæ ineundo, ſcire debet tres in genere eſſe ſtatus, *ſæcularem*, *eccleſiaſticum religioſum*, ad quorum unum Deus unumquemque vocat, & non omnes ad eumdem, quia Deus eſt ſicuti magnus Paterfamilias, qui vult unum ſibi ſervire in hoc, alium in alio officio, unum domi, alium foris &c. Hi generales ſtatus ſubdividuntur in particulares: nam *Sæcularis* eſt vel Matrimonii vel cœlibatus, & in utroque aliqui ſunt mercatores, juriſtæ, medici, opifices, milites &c. *Eccleſiaſticus* eſt vel cum cura animarum, uti Parochi, vel ſine illa cura, uti Canonici, Vicarii, Sacerdotes ſuper patrimonio ſuo ordinati &c. *Religioſus* eſt vel illorum, qui contemplationi, & ſibi ſolis ſerviunt, uti Carthuſiani, vel aliorum, qui in actione externa occupantur, ut Religioſi bello addicti pro Eccleſia, vel aliorum, qui miſtam ex utroque vitam habent, & non tantum ſibi, ſed etiam proximo quoad ſpiritualia ſerviunt, uti Carmelitæ, Auguſtiniani, Franciſcani, Dominicani, Jeſuitæ &c. Quiſque debet ſe primo reſolvere ad ſtatum in genere, poſtea ad ſtatum in particulari, & denique ad ſtatum in individuo.

1924 §. 10. Singuli iſti ſtatus afferunt ſua commoda in ordine ad ſalutem conſequendam: *Sæcularis*, per eleemoſynas, per piam educationem prolium, per bona exempla apud domeſticos, per adminiſtrationem juſtitiæ, defenſionem patriæ &c. *Eccleſiaſticus*, per frequentationem chori, per decantationem divinarum laudum, per adminiſtrationem Sacramentorum, per occupationem ferme continuam in cultu divino, per occaſionem benefaciendi pauperibus, amicis, & aliis &c. *Religioſus*, per obſervationem votorum ſubſtantialium, per ſeparationem a rebus mundanis, per meditationes, & alia pia exercitia, quæ regula præſcribit, per vigilem curam Superiorum, per bona exempla Confratrum, &c. E contra etiam ſinguli illi ſtatus habent ſua incommoda, eo quod afferant occaſionem & pericula peccandi. *Sæcularis*, per injuſtitiam, avaritiam, diſcordias in conjugio, exempla mala corrupti ſæculi, bella, lites, perſecutiones invidorum, &c. *Eccleſiaſticus*, per nimiam libertatem, converſationes periculoſas, abundantiam eorum, quæ ſunt illicita peccandi, &c. *Religioſus*, per tentationes, quæ aliquando cauſantur ob ſolitudinem, indiſcretionem Superiorum, immortificationem Fratrum, cum quibus agendum eſt, &c.

1925 §. 11. Ut deliberans eligat, non debet ad hoc præciſe attendere, quis ſtatus ſit in ſe perfectior, alioqui omnes deberent fieri religioſi, ſed attendere debet, quis ſtatus reſpective ad ſe ſit melior, ideſt, quis ſtatus futurus ſit magis accomodatus, *ut ipſe melius ſerviat Deo in hac vita, & in altera ſecurius ſalvetur*, conſideratis omnibus, tam quæ in ipſo deliberante ſunt bona vel mala, uti ſunt bonæ vel malæ inclinationes naturales, boni vel mali mores aut habitus; quam quæ in ipſis ſtatibus ſunt, & poſſunt concurrere ad promovendam in ipſo virtutem vel vitia. Et quia multi hoc non conſiderant, male eligunt, licet fiant Religioſi, qui ſi in ſæculo manſiſſent, fuiſſent ſalvati; nunc damnantur, quia eligunt ſtatum reſpective ad ſe non convenientem, & in quo propter naturam ineptam vel habitus pravos non obſervabunt illa, quæ in tali ſtatu ſunt obſervanda.

1926 §. 12. Nemo deliberare debet de eo ſtatu, in quo non putat ſe cum ordinaria Dei gratia poſſe vitare peccata mortalia; hinc qui non putat ſe poſſe hæc vitare in ſtatu ſæculari, deliberare debet de ſolo ſtatu Eccleſiaſtico & religioſo: qui non putat ſe in ſtatu Eccleſiaſtico poſſe eſſe caſtum & ſobrium, de hoc ſtatu deliberare non debet, cum hic ſtatus det maximas occaſiones ad peccata in iſtis materiis: ſimiliter qui non putat ſe poſſe caſte vivere, deliberare non debet de ſtatu religioſo. Et deceptio magna eſt, ſi cogitet, *emendabo hoc vel illud vitium, ſi fuero Eccleſiaſticus, vel Religioſus*: nam per emendationem aliquam præſentem prius probare deberet, an ſpes ſit, quod aliquando plene emendaturus ſit.

§. 13. Inchoaturus deliberationem det ſe Orationi, dicens cum Paulo: *Domine quid me vis facere?* & cum Salomone, *da mihi ſedium tuarum aſſiſtricem ſapientiam, ut ſciam, quid acceptum ſit apud te, &c.* Poſt orationem, ſic diſcurrat ſecum. *Ad illum ſtatum Deus me vocat, in quo omnibus conſideratis, quæ in me, & in iſtis ſtatibus ſunt, ego potero melius ſervire Deo & ſecurius ſalvari; atqui conſideratis omnibus, quæ in me & in iſtis ſtatibus ſunt, ego potero melius ſervire Deo & ſecurius ſalvari in hoc ſtatu, v.g. ſæculari, quam in aliis: ergo Deus me vocat ad ſtatum ſæcularem.* Major propoſitio conſtat ex dictis. In ſola minori eſt difficultas, unde iterum ſic diſcurrat. *In illo ſtatu potero, omnibus conſideratis, Deo melius ſervire & ſecurius ſalvari, in quo ſtatu potero facilius vitare omnia peccata mortalia*, hoc enim faciendo ſervantur præcepta Dei, & obtinetur ſalus, *atqui potero in ſtatu ſæculari facilius quam in aliis vitare omnia peccata mortalia: ergo.* In minori iterum eſt difficultas, pro qua imprimis conſideret ex parte ſua, ad quæ peccata ſit pronior, & a quibus maxime peccatis deberet ſibi timere, ſi eſſet in ſtatu ſæculari. Deinde etiam conſideret reliquos ſtatus, & videat, quis illorum ſit magis remoturus ab occaſionibus illorum peccatorum, & allaturus plura auxilia ad vitanda illa peccata. His conſideratis, & inter ſe comparatis facile dignoſcet, in quo illorum ſtatuum facilius ſit vitaturus peccata mortalia, & conſequenter quis ſtatus reſpective ad ipſum ſit melior ac eligendus. Quod ſi id necdum ſatis diſcernat, conſulat Confeſſarium, cui nota eſt conſcientia ſua, & audita ejus inſtructione certo id cognoſcere poterit. 1927

§. 14. Sic agnita per intellectum Dei voluntate, ex hac faciet electionem, quam offeret Deo, maxime poſt Communionem, pergens dicere, *loquere Domine, quia audit ſervus tuus* 1. Reg. 3. v. 10. & quaſi expectans Dei motionem, ſimul advertat, an etiam ſua voluntas eo propendeat, & ex quibus motivis: ſi enim accedat propenſio noſtræ voluntatis ex motivis ſupernaturalibus, tanto certior erit Dei vocatio: ſi autem voluntas noſtra refugiat, attendendum, ob quæ motiva: & ſi quidem naturalia ſint, an proveniant a carne aut ſanguine, reflectant ad commoditates corporis, honorem proprium &c. non attenta hac voluntatis reluctantia permanendum eſt in electione concepta, quia ordinaria, & ſufficientiſſima certitudo vocationis Divinæ eſt, quam concludit recta ratio, cujus dictamen homini a Deo datum eſt, ut ſit regula actionum, & deliberationum omnium, ubi e contra propenſio voluntatis fallax eſt, cum natura corrupta nimium propendeat ad ſuas commoditates. Si autem motiva, cur voluntas reluctetur, videantur rationabilia, & ſupernaturalia, repetenda eſt ſeries deliberationis, & videndum, an forte alicubi ſit erratum, & tum maxime conſulendus Director, ſive Confeſſarius, ut deliberationis modum examinet ac diſcernat, uter ſpiritus aut inclinatio ſit rectæ rationi, & Dei voluntati conformis: Eccleſiaſticus c. 32. v. 24. monet: *Fili ſine conſilio nihil facias, & poſt factum non pœnitebis*: attamen hic neminem conſule, niſi quem advertas indifferentem eſſe, & tantum ſalutem animæ tuæ quærere. 1928

§. 15. Pro illis ſpecialiter, qui ſe reſolvunt ad ſtatum religioſum in genere, ut poſſint ſe reſolvere in particulari ad certum Ordinem, & in individuo ad certum Monaſterium, obſervanda ſunt ſeqq. 1. De illo tantum ſtatu religioſo, & Monaſterio deliberare debent, in quo vigeant diſciplina, pax, concordia, mutua charitas, 2. Inutile eſt examinare, quis inter Ordines religioſos ſit de ſe perfectior, quod Monaſterium ſit magis celebre &c. hoc examinare debet quiſque, quis Ordo, & quod Monaſterium reſpective ad ſe ſit futurum melius, ſecundum dicta *n.* 1925. ille enim Ordo (idem eſt de Monaſterio) erit ipſi melior, & conſequenter ille eſt, ad quem a Deo vocatur, in quo ipſe poterit magis promovere Dei gloriam, plus obſequii præſtare Deo, & ita perfectius operari ſalutem ſuam: hoc autem reſciet, conſiderando, partim quæ in ſe ſunt talenta naturæ, & gratiæ, partim quæ in ſingulis Ordinibus ſunt media, & modi ſecundum iſta talenta pro Dei gloria, & obſequio, ac conſequenter pro obtinenda ſalute ſua bene operandi, ſicque poterit ſe reddere certum de Dei vocatione, ac ſecundum ſupradicta eligere. 1929

§. 16. Qui ita concluſit in electo ſtatu ſervire Deo, & ſaluti ſuæ, inſtanter roget Deum pro conſtantia, jam enim maxime conabitur dæmon per ſe vel alios bonum propoſitum evertere: Eccleſ. cap. 2. v. 1. dicitur: *Fili, accedens ad ſervitutem Dei ſta in juſtitia, & timore, & prepara animam tuam ad tentationem.*

§. 17. Quod electum eſt, mandandum executioni, quamprimum fieri poteſt, nunc enim recens eſt Dei motio, & auxilium fortius; & ſi aliquando, cur non jam? Si non jam, forte nunquam. Chriſtus Luc. 9. vocavit duos adoleſcentes, unus dixit, *Domine permitte mihi primum ire, & ſepelire patrem meum*: alter dixit, *ſequar te Domine, ſed permitte mihi primum renuntiare his qui domi ſunt*: uterque, quia non eſt ſtatim ſecutus Chriſtum, derelictus eſt & amiſit vocationis gratiam. *Neſcit tarda molimina Spiritus ſancti gratia.* S. Ambr. Si tamen cauſa ſit expectandi, aut quod concluſum eſt, non poſſis ſtatim executioni mandare, cave interim peccata, ne gratiam vocationis tuæ perdas; experientia enim certa docuit ſæpe per unicum mortale ſic immutatum eſſe animum, ut ipſimet neſcirent, cur & quomodo ita immutati eſſent, quia nempe deſeruerat eos iſta ſpecialis Dei gratia. Illis, qui ſtatuerunt inire ſtatum Matrimonii ſpecialiter inculcandum, imprimis, ut interea caſti maneant, alioqui, forſan etiam ex Dei pœna, carituros gaudio prolium. Deinde ut poſtea bona intentione, & conſtituti in gratia ſtatum illum ineant, alioqui carituros benedictione. Demum ſuadendum, ut poſt ſponſalia plene conſtituta non diu differant Matrimonium, quia intermedium illud tempus plurimorum peccatorum periculis obnoxium eſt. 1930

193. §. 18. Pius Aſceta ſuggerit hæc axiomata, quæ deliberans præ oculis habere debet. 1. Præ omnibus obſequendum inſpiranti Deo: Job. 9. dicitur, *qui reſiſtit ei, & pacem habuit?* 2. Inſpirat Deus, quæ magis ſunt ſecundum voluntatem ejus. 3. *Voluntas Dei eſt ſanctificatio noſtra, & ſalus.* 1. ad Theſſ. 4. non qualiſcumque, ſed certior, ſed abundantior. 4. *Quid prodeſt homini, ſi mundum univerſum lucretur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur?* Matth. 16. Quid proderit in hac brevi vita delectari, honorari, ſi cruciari & probris affici æternum oporteat? 5. Fac ea, quæ moriens facta fuiſſe voles. 6. Conſiderandum Dei judicium, & nihil faciendum, quidquid obmurmurent homines. Nonne bene tecum agitur, ſi aliis diſplicens placeas Deo? quam multi avari, dummodo vilis pecuniæ aliquid lucrifaciant, contemnunt omnia humana dicteria? 7. Ad æterna creatus es: nunquid non magnum *ſtatus æternus?* 8. *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*, Matth. 11. 9. Perfectius id putandum, quod magis ex virtute eſt: hoc magis eſt ex virtute, quod magis rationi, & corruptæ naturæ minus conforme eſt. 10. Quærendum, ubi *ſecurius & majori cum gloria ſalvabor?* Quis viator eligit viam periculoſam aut lutoſam, ſi videat ſecuriorem & mundam? 11. Unam tantum animam habes: hac ſalvata ſalva ſunt omnia: hac damnata perdita ſunt omnia.

1932 Q. 284. *Quid denique adhuc notandum ſit circa prudentiam Confeſſarii?* R. Inſtructiones, quas S. Xaverius dabat Miſſionariis Apoſtolicis, etiam Confeſſariis ſerviunt pro ſua, & pænitentium directione; in hunc autem ſenſum dicebat. 1. Auctoritas eſt quidem neceſſaria accedenti ad munus Apoſtolicum, ſed hæc Dei donum eſt, quam ſi quis quærat, præterquam adjuvante virtute, funditus perdet, nec permittet Deus, ut conſtanter habeat, ne ſic vilia fiant hominibus cœleſtia dona. 2. Studioſe quæſita familiaritas diſplicet, nimia confidentia nocet, aſſumpta gravitas ſuſpicionem præbet arrogantiæ exigentis reverentiam: nil affectatum ſit in verbis, geſtibus, actionibus tuis: malis dici ſincerus, quam politicus: ſi diſſimulatione quandoque opus eſt, ſimulationem cave: pro aliis in benigniorem ſemper partem inclina. 3. Converſatio ſemper ædificet: diſcipulorum Chriſti eſt, Magiſtri ſui doctrinam non tam tueri verbo, quam exprimere vita. Induimus Chriſtum, plus agere debet, & valere in nobis Chriſtus, quam dæmon in energumeno. 4. Non quære vane placere homini, ſed nec gratis velis quemquam offendere: parvus ſine offenſione fructus præferendus eſt majori cum minima conjuncto. 5. Pravos alicujus mores emendaturus, non prius manum admovebis, quam intimos ejus motus conſtitutionemque perſpexeris: & quod alicui vis perſuadere, illum ipſum conſule de eo, quod ſuades, quid ipſe ſuaſurus eſſet alteri. 6. Communi more age, ſi non ſcias hunc eſſe malum; melius eſt errare cum multis, quam velle ſolum ſapere. 7. Nil ſponde, quod certo præſtare non poſſis: Si non eſt cauſa dicendi aliquid, hoc ipſo eſt cauſa non dicendi. Non plus aſſere, quam ſit neceſſe. Non facile utere ſuperlativis, & potius minus quam plus proferendum; niſi ubi honorandus eſt alter: præſtat enim in honore excedere quam deficere. 8. Non da præcepta vel inſtructiones, niſi rogeris, vel opportuna charitas aut neceſſitas ſuadeat. 9. Veritas jocoſa ſæpe plus ferit, & minus offendit. 10. Sapienter etiam dixit Ludov. Gran. l. 2. Ducis pecc. p. 2. *Quatuor novercæ veræ prudentiæ evitentur, quæ ſunt præcipitatio, affectus, pertinacia, vana ineptia: præcipitatio namque non deliberat: affectus excæcat: pertinacia bonis conſiliis portam occludit: vana ineptia quamcumque deliberationem ingreditur, eam ſine fructu diſſolvit. Extrema fugiamus, virtus enim & veritas medium tenent: numquam igitur omnia ſimul ſunt reprehendenda, numquam omnia ſimul probanda, numquam omnia negare, numquam omnia credere, numquam omnia non credere debemus: numquam ob delictum paucorum damnandi multi, numquam ob ſanctitatem aliquorum omnes juſtificandi ſunt.*

Denique ad veram prudentiam Confeſſarii ſpectat cognoſcere, & tam reſpectu ſui quam aliorum in praxi rejicere pſeudo-prudentiæ principia: qualia ſunt. 1. Aliquando tempori cedendum, & diſſimulandum, licet Dei honor vel propria aut aliena perfectio retardetur, poſtea id compenſari poſſe. 2. Homines jam non eſſe capaces tantæ perfectionis, uti olim: imo nec antiquos ſemper ita fuiſſe ſcrupuloſos in parvis. 3. Eos eſſe ſingulares, qui pœnitentias aliaque agunt plura, quam Deus & Eccleſia præſcribat. 4. Habendam eſſe rationem ſui honoris, licet hoc non exigat majus Dei obſequium. 5. Exiſtimare aliquid ſibi perire, ſi te huic vel illi ſubmittas, ei cedas, ab illo quid patiaris, pejus illo habearis, is præ te honoretur. 6. Conandum, ut omnibus placeas, nemini diſpliceas; unde ſit, ut licentius cum aliis agas, in jocos, & exteriora te effundas, parum de internis ſollicitus. 7. Officium erga proximum ita exacte peragendum, ut ſemper inde lauderis ac honoreris, licet quæ propriæ ſunt perfectionis, negligas. 8. Valetudinis habendam eſſe rationem, corpus indulgentius tractandum, quærendas occaſiones illud bene habendi, ut diu nos ſervitio Dei & proximi conſervemus. 9. Ipſe tam prudens & exercitatus es, ut teipſum regere poſſis, nec aliorum conſilio vel directione indigeas, &c.

CAPUT III.

De adjunctis Pœnitentiæ.

DUBIUM I.

1933 *Quid ſit ſigillum Confeſſionis, & qui ad illud teneantur?*

„ RESP. I. Sigillum hoc eſt obligatio juris divini ſtrictiſſima in
„ omni caſu, etiam quo integri regni ſalus periclitaretur, ad

„ tacendum, etiam poſt mortem pœnitentis, dicta in confeſſio-
„ ne (ideſt, in ordine ad abſolutionem ſacramentalem) omnia,
„ quorum revelatio Sacramentum redderet oneroſum vel odio-
„ ſum. *Unde reſolves.*

„ I. Violatio hujus ſigilli duplicem habet malitiam, Sacrile-
„ gii, contra reverentiam Sacramento debitam, & injuſtitiæ,
„ ex pacto virtuali inter pœnitentem, & Confeſſarium de ſecre-
„ to iſto ſervando omni caſu, Dian. *p.* 5. *t.* 11. *R.* 2. ex Fag. Kel-
„ liſon. &c. Neque hic datur parvitas materiæ, Dian. *t.* 5. *R.* 8. ex
„ Mald. Bald. &c.

„ II. Non inducitur hæc obligatio. 1. Per confeſſionem factam
„ ficte, v. g. ad furandum, illudendum, vel ſacerdotem perver-
„ tendum, etſi hoc caſu adhuc prudenter tacendum, v. Dian. *t.*
„ 11. *R.* 26. 2. Si quis extra confeſſionem accipiat aliquid ſub ſi-
„ gillo confeſſionis, quia tantum eſt obligatio ſecreti naturalis,
„ gravior aut levior pro rei exigentia.

„ III. Non frangitur ſigillum. *Primo*. Si in genere dicas, Ti-
„ tium tibi confeſſum eſſe venialia, aut eſſe probum, innocen-
„ tem, modo non dicas in iis circumſtantiis, ex quibus colli-
„ gi poſſet alios eſſe nocentes, vel confeſſos mortalia. *Secundo.*
„ Si dicas N. tibi eſſe confeſſum: etſi in certis circumſtantiis hoc
„ quoque periculoſum ſit. Laym. *l.* 5 *tr.* 6. *c.* 14. *n.* 21. imo ſi pænitens
„ verbo vel facto (v.g. clam accedendo) ſignificaverit ſe nolle ſci-
„ ri, quod ſit confeſſus, Confeſſarium revelare ſigillum volunt
„ Reg. Nav. & Mercur. apud Dian. *R.* 47. quia pænitens confitendo
„ Confeſſario extraordinario veniret in ſuſpicionem gravioris cri-
„ minis: quod Tamb *in append. c.* 3. dubie confirmat, aſſerens, ſe
„ vereri, ne talis accedat ad fractionem ſigilli. *Tertio*. Si pec-
„ cata ita referas, ut moraliter loquendo, perſona innoteſcere
„ non poſſit, neque communitas aliqua etiam parva infametur,
„ ut, quod ibi talia vitia regnent, v. Dian. *l.* 2. *t.* 15. *R.* 13. id enim
„ eſſet contra ſigillum. Unde Turr. apud Dian. *p.* 4. *t.* 11. *R.* 45. &
„ Tamb *in app. c.* 3. reprehendunt Superiorem localem, qui Provincia-
„ li forte dicat, in ſua domo ſæpe poſtulari licentiam abſol-
„ vendi a reſervatis, quia poteſt redundare in ignominiam, &
„ damnum domus: etſi idem Tamb. *c.* 4. *n.* 2. dicat probabile eſſe,
„ quod non ſit contra ſigillum, & dictæ licentiæ petitæ fuerint
„ extra confeſſionem. *Quarto*. Si utaris notitia extra confeſſio-
„ nem acquiſita, imo ipſum peccatum, quod aliunde tibi inno-
„ tuit, aperias, modo nullam circumſtantiam ex ſola confeſſio-
„ ne notam, nec certius referas, quam extra confeſſionem noſti:
„ quo in caſu opus eſt magna cautela, & tutiſſimum eſt ſilere,
„ Laym. *n.* 16.

„ IV. quando plures, v.g. ſtudioſi vel aulici, &c. tenentur
„ ferre teſtimonium confeſſionis, Confeſſarium teneri id dare,
„ etiam iis, quos non abſolvit, docet Kon. *d.* 9. *dub.* 1. Fag. & Dian.
„ *R.* 12. tum ne id negando prodat aliquo modo ſigillum, & pę-
„ nitentem; tum quia dando non mentitur, cum tantum teſte-
„ tur eſſe confeſſum: Verum Bonac. *an.* 5. *q.* 6. *ſect.* 5. *p.* 4. & Lugo
„ *d.* 21. *ſect.* 3. docent tali ſchedam negare, non eſſe contra ſigil-
„ lum (idemque concedit Averſa *q.* 18. *ſ.* 2. ſi non conſtet pœniten-
„ tem acceſſiſſe ad hunc Confeſſarium) tum quia nihil dicit, ſed
„ tantum non approbat teſtimonio poſitivo confeſſionem, ad quod
„ non tenetur; nec quidquam facit, ex quo poſſint cognoſci de-
„ licta pœnitentis; tum quia alias via aperiretur fraudibus, &
„ multi improbi Parochos in Paſchate deciperent; tum quia pot-
„ eſt eſſe conſuetudo, ut ſcribatur abſolutum eſſe, quod falſum
„ erit, ſi ſcribat: & ſi omittat, ſigillum franget: tum quia ſcan-
„ daloſum erit & iniquum publicæ meretrici perſeveranti (uti
„ & occulto peccatori, ſic pallianti ſuam iniquitatem) teſti-
„ monium dare confeſſionis: neque Confeſſario imputandum e-
„ rit, quod eum poſitive non defendat.

„ V. Sub ſigillum cadunt. 1. Omnia Peccata pœnitentis tam
„ futura quam præterita (ſiquidem hæc animo ſe accuſandi
„ ſint manifeſtata: ſecus ſi per modum ſimplicis narrationis,
„ vel ut Confeſſarium ad ſimile peccatum induceret. Dian. *R.* 25.
„ ex Suar. & aliis 8.) ideoque peccat mortaliter qui ſive dire-
„ cte ſive indirecte aperit aliquod veniale in particulari, etiam
„ leve Titii, quia materia ſigilli parvitatem non habet, ut eſt
„ omnium fere ſententia, apud Dian. *p.* 6. *tr.* 5. *R.* 8. & Tamb. *in app.*
„ *c.* 8. vel qui in genere dicit, eum ſibi confeſſum eſſe aliquod
„ mortale, vel caſum reſervatum, vel excommunicationem, vel
„ non eſſe abſolutum ob indiſpoſitionem. Imo Confeſſarium, qui
„ dicat abſolute, Ego Petrum non abſolvi, frangere ſigillum,
„ dicit Dian. *p.* 5. *t.* 11. *R.* 42. ex Suar. & aliis 9.

„ 2. Etiam peccata complicis, ſive prudenter ſive imprudenter de-
„ tecti. Suar. Vaſq. &c. comm. apud Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 111. An vero liceat
„ interrogare de complice, ad ejus correctionem faciendam, illam-
„ que ex licentia pęnitentis facere, affirmant Suar. & Fag. contra
„ Bon. Lorcam, Nugnum, & alios Thomiſtas v. Dian. *p.* 3. *t.* 4. *R.* 133.
„ Lugo *d.* 16 *n.* 426. ubi docet poſſe aliquando pœnitentem a Con-
„ feſſario obligari & cogi ad manifeſtandum complicem extra
„ confeſſionem.

„ 3. Pœnitentia impoſita, ſi gravis ſit, hoc eſt, quæ conſuevit
„ injungi pro mortali (qualis nunc eſſet, ait Dian. *p.* 5. *t.* 11. *R.* 31.
„ Corona B. V. non vero Miſerere) Averſ. *q.* 18. *ſ.* 6.

„ 4. Peccatorum circumſtantiæ, quas taceri pœnitentis inter-
„ eſt, etſi dictæ ſint poſt abſolutionem, v.g. ſi ſpurius ſacros Or-
„ dines ſuſceperit, ſi nobilitatem jactaverit &c. Bona vero pœ-
„ nitentis, & cetera impertinentia, quæ per accidens inter-
„ ponuntur, nec odium Sacramento pariunt, v. g. propoſitum
„ religionis vel matrimonii, ſæpe quidem (ſi nimirum pœnitens
„ ea tecta velit) ſub obligationem ſecreti naturalis, non tamen
„ ſacramentalis, cadunt. Excipit *Tann. & Kon.* niſi pœnitens ta-
„ lia dixerit in ordine ad explicanda peccata: tunc enim ſigillo
„ ſacramentali claudi tenent cum Dian. *R.* 5.

„ Idem de virtutibus & vitiis affirmant Gran. contra Reg. & Mald.
„ apud Dian. *R.* 30. de defectibus naturalibus (v. g. illegitime na-
„ tum eſſe) & de vitiis occultis corporis, *Kon. Hurt. & Kelliſon.*